

Lustisõit pühiks.

Tartu linnas peetakse pikka kolipühed kaksikõrd aastas: Jõulult Kolmekuningani ja Jaanipääwost sadik heinakuu otsani. Maal on asi teiste. Lapsed kututakse sügisel, kui suuremad põllutööd talurahwal juba tehtud, kooli ja lastakse kewadeks loeu, kus nad karjas käies ja karja hoides sügiseni oma kes il wallatawad. Riisugune aeg on lastel rõemuks ja meleheaks; aga ka õpetajal, kes waewa ja pahandust küllalt näinud, kulub tööst puhata.

Mõni pääw enne Jaani sain kooliõpetusega walmis, andsin lastele koolitähed kätte, jätsin neid Sumalaga ja rõemustasin südamest, et saaks nädalat wiis kuus terwist karastada ja meelt jahutada. Selle tarwis wõisin nõuiks, Tartust levida ja rändada, kuhu kogemata sünniks. Suhtusin ühe woorimehega koku, kes tibtu Wõru kaudu Tartu ja Pihkwa wahel edasi tagasi sõidab. Kaup oli warsti tehtud, woorimees lubas mind Pihkwa wia. Ja et sinna poole reisida sain, oli mul diete meelepärast, sest tänini oli mul keif se teewahel weel hõpis tundmata. Pealegi wõtsin nõuiks, Pihkwast aurutõllaga Peterburi sõita, kus ma oma elupäiwil weel ep olnud olemas. Sõitsin siis 22. Juunil keshommiku ael Tartust wälja. Esimesed wersta maad jäid rutu tagasi. Puhas tuleõhk, mis linnas ilmaõgi hingata ei ja, paalistas nägu ja kergitas rinda. Selge pääwapaiste laskis ümberkaudu keif mäed, metsad ja laaned äratunda. Rõemu ja rahu täisid waese kodaniku närtsind südant. — Edasilükates jõudsinne lõunaks Karilitsa kõrtsi, kus woorimees tahtis jõõta.

Sõõtmise aeg on reisiäl ifa suureks piinaks: ta ei tea mis teha! Mul ei olnud sets kõrraks häda, wõtsin ühe wõõra teekäijaga, kes seltsamal ael sinna jõudis, sõnu wahetada, et saaks teada, kes se säärane oleks. Ei läinud kuigi palju aega, ja ma wõtsin jo temast ütelda:

Kuldsed suled kiitunud
Nemese kaarna karwa
Jnetumad istunud.

Ta salgas Maamehe olewad, aga keelemurre tunnistas tõt. Oli neitest, kes oma jugu rahwast häbeneb, Maakeelt ei taha rääkida ja tunda ja Sakste ja Wenelaste seltsi põgenewad ja suureks auuks peawad, kui nad seal sülge lafuda saawad, aga omaks tele uhkeste selga pöörawad.

Isamaa teeb neile häbi,
Ema keel neid hirmutab,
Kartust neil' kui kuri tõbi
Sugu rahwas sünnitab.

Wahaeal tallitati hobused ära, panti ete ja meie lütsime edasi. Kes juba Wõrul käinud, teab, et Karilitsa ja Tiliõru wahel tee wäga liiwane on ja sõit waewalt edasijõuab. Ka meie roomasime sam sammult, päike paistis palawaste, tolm karsus käfistada ja ilma tahtmata sündis, et laugud filmasteri katsid. Wõib olla, et poolt tundi aega suikufin, kui kõrraga suur kisa mind äratas ja mõtlema pani, et mõrtsukad, röõwolid pealehakanud. Aga minu hirm kadus warsti, kui kuulin kisal wiis olemas nagu jumalafõna lauldel ja nägin woorimeest filmad pilwede poole pöördes ja suud ammuli ajades kiljatas. Säaratseid meie maal tuhandekaua. Sumalafõnu mokade wahel wobisedes kannawad nemad i.hkust teiste wasta südames, arwawad endid paremad olewad, põlgawad neid, kes mite nende